

Příloha č. 23: Situace v NP Šumava z pohledu státní správy

1. Kůrovcová kalamita

Zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen lesní zákon), který platí i pro hospodaření v NP Šumava, neboť se jedná o lesy zvláštního určení dle § 8 odst. 1 písm. c) ve svém § 1 uvádí, že „Účelem tohoto zákona je stanovit předpoklady pro zachování, péči o les a obnovu lesa jako národního bohatství, tvořícího nenahraditelnou složku životního prostředí, pro plnění všech jeho funkcí a pro podporu trvale udržitelného hospodaření v něm.“ V lesích zvláštního určení je možno stanovit odchylný způsob hospodaření, avšak účel zákona musí být zachován, což se dle našeho názoru v případě NP Šumava neděje.

Výkon státní správy lesů vykonává na území NP Šumava Ministerstvo životního prostředí, odbor péče o národní parky. Máme za to, že státní správa by zejména v oblastech, kde se zasahuje proti kůrovci, měla být prováděna dle platného lesního zákona, neboť (jak bylo již zmíněno) se jedná o lesy zvláštního určení dle § 32 odst. 1 a 2 lesního zákona, kdy dle odst. 1 je vlastník lesa povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména:

- a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,
- b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů,
- c) provádět preventivní opatření proti vzniku lesních požárů podle zvláštních předpisů.

V odstavci 2 tohoto § je uvedeno:

Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků. Orgán státní správy lesů může vlastníku lesa nařídit tato opatření

- a) zastavení jiných těžeb než těžeb nahodilých a zpracování těžeb nahodilých ve stanoveném rozsahu a termínu,
- b) provedení ochranného zásahu směřujícího k zastavení šíření nebo k hubení škodlivých organismů,
- c) zničení napadených semen a sazenic,
- d) průkazné označování a evidenci vytěženého dřeva,
- e) omezení nakládání se dřevem, semeny nebo sazenicemi lesních dřevin.

Při venkovních pochůzkách v zásahových územích se ukázalo, že zdaleka není ustanovení tohoto § ze strany vlastníka dodržováno. Evidence napadených stromů je nedostatečná (platí i pro zásahová území). Stejně tak nedostatečně jsou prováděna nezbytná opatření, tedy těžba napadených stromů. Při pochůzkách se prokázalo, že těžba je prováděna jen v malém rozsahu, nejsou dostatečně do hloubky porostů vyhledávány a vyznačovány napadené stromy a někdy jsou těženy jen stromy, ve kterých již kůrovec svůj vývoj ukončil a vylétl již do okolních porostů. Preventivní bránění vývoji, šíření a přemnožení kůrovce je tak na nedostatečné úrovni a dá se konstatovat, že se omezuje hlavně na rozmísťování feromonových lapačů a to mnohdy v takové míře a způsobem, že toto opatření není funkční nebo je přímo škodlivé (v úzkých průsecích, kam je kůrovec do porostů spíše lákán) a současně zbytečně nákladné. Bylo také zjištěno, že na některých plochách byly lapače rozmísťovány až po prvním rojení, takže účinnost těchto lapačů je diskutabilní, když kůrovci z prvního rojení jsou již nalétlí v porostních stěnách. V některých navštívených porostech (Strážný) je prováděno odkornění kůrovcových stromů nastojato. Tato metoda je

účinná jen částečně, neboť odkornění je provedeno jen do prvních větví koruny, takže z celé koruny kůrovci vylétnou. Byly zde zjištěny (ze zbytků kůry) i případy, že takto byly odkorněny i stromy, ze kterých již kůrovec vylétl. Tento neefektivní způsob ochrany je také enormně nákladný.

Vzhledem k předchozímu ujišťování představitelů parku, že „vše je v pořádku“, lze považovat kontroly kompetentní státní správy za spíše formální a tudíž neúčinné. Vnitřní kontrolu na tomto úseku, jako je např. vyznačování kůrovcových stromů, provádí údajně pracovníci ÚP pověřeni pěstební činnostmi, avšak při reorganizaci (sloučením správ do nových celků) je oblast jejich působení podstatně větší, takže – soudě podle jejich informací o zjištěném stavu – je jejich kontrola pouze pomístná a zjevně neúčinná. Ani další vyšší stupně kontroly NP nezjistily překvapivě závady.

Je tedy možno konstatovat, že dodržování lesního zákona na úseku ochrany lesa zejména v zásahových územích 2. zón NP není na odpovídající úrovni a při současném způsobu provádění ochrany lesa nelze kůrovcovou kalamitu v NP, která v letošním a příštím roce hrozí v nebyvalém rozsahu, efektivně zastavit. Státní správa lesů v NP Šumava, která by měla dbát na dodržování lesního zákona, tedy bohužel selhává. Stejně tak selhává i inspekce MŽP, která současný neutěšený stav ochrany lesa proti kůrovci svou neúčinnou kontrolou umožňuje.

2. Provozní dokumenty

Lze konstatovat že současný stav byl nastolen mimo výše popsané zejména uplatněním těchto provozních dokumentů NPŠ:

a) LHP (lesní hospodářské plány) na podkladě provozní inventarizace

Poznámka: tuto oblast lesní zákon řeší ve svém § 24 a prováděcí vyhláškou MZe č. 84/1996 o lesním hospodářském plánování, kde jsou stanoveny náležitosti a způsob zpracování. LHP pro NP Šumava je zpracován zcela odchylně, s problematickou legislativní obhajobou.

b) Směrnice č. 6/2007 Obecné zásady diferencovaného managementu lesů

c) Směrnice č. 4/2007 ředitele Správy NP a CHKO Šumava – pro ponechání dřevní hmoty k zetlení v lesních porostech NP Šumava ve vlastnictví ČR ...

d) Příkaz ministra životního prostředí k postupu při zpracování následků orkánu z 18. a 19. ledna

e) Rozhodnutí MŽP č.j. 18517/ENV/06-972/650/06 (o udělení souhlasu k použití ustanovení § 32 odst. 6 9 a 10 zákona o lesích v rozsahu vyhlášky č. 101/1996 Sb., s výjimkou § 4 této vyhlášky pro část území II. zóny ochrany přírody NP Šumava)

Při bližší analýze těchto dokumentů dospíváme k poznatku, že jejich vydání a uplatnění jde proti celé řadě dosud platných obecných ustanovení zákonů, základních a prováděcích dokumentů NPŠ (zejména Nařízení vlády ČR 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava, Zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, Zákona 289/1996 Sb. o lesích, Plánu péče Národního parku Šumava 2001-2010).

Kompetentním orgánům ochrany přírody to bylo umožněno využitím ustanovení §22, odst. 1 zákona 114/1992 Sb., vztahující se na území národních parků, řešící, že ustanovení lesního zákona „o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody“ a dále § 84 odst. 1 písmeno b) zákona 114/1992 Sb., umožňující měnit rozhodnutí, „vyžadují-li to zájmy přírody a krajiny chráněné tímto zákonem, zejména vznikla-li nebo hrozí vážná ekologická újma“. Hlavními citovanými důvody pro uplatňování těchto ustanovení jsou vlastní citace příslušných paragrafů, popřípadě velmi obecná tvrzení o zachování přírodních procesů a ochraně evropských lokalit. Praktický výsledek těchto uplatněných opatření, legislativně i provozně komplikovaných a nepřehledných, vybízí k úvaze, jestli využití těchto legislativních ustanovení zákona není více odborným pochybením či zneužitím.

Závěrem je možno říci, že v NP Šumava panuje názor, že zde lesní zákon neplatí, který se zřejmě promítá i do myšlení pracovníků parku, kteří jsou s kůrovcovou kalamitou, kterou denně procházejí smířeni a nemají snahu tento stav změnit.

Ing. Václav Koutný, Ing. Jan Červenka; SSL KÚ Jihočeský kraj